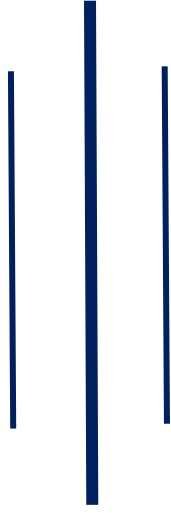

प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्
पाठ्यक्रम विकास तथा समकक्षता निर्धारण
विनियमावली, २०८०

प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्
सानोठिमी, भक्तपुर
२०८०

प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद् पाठ्यक्रम विकास तथा समकक्षता निर्धारण
विनियमावली, २०८०

प्रस्तावना: प्राविधिसँग परिचित सीपयुक्त, उत्पादनशील र नवप्रवर्तनशील जनशक्ति उत्पादनको लागि आवश्यक पर्ने प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र सीप विकास तालीमसँग सम्बन्धित पाठ्यक्रम निर्माण गर्न, स्वदेशी तथा विदेशी शिक्षण संस्थाबाट प्राप्त गरेको प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षाको उपाधिको स्तरलाई समकक्षता निर्धारण गर्न वाञ्छनीय भएकोले, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद् ऐन, २०४५ को दफा १६ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्ले यी विनियमहरू बनाएको छ।

परिच्छेद-१
प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यी विनियमहरूको नाम “पाठ्यक्रम विकास तथा समकक्षता निर्धारण विनियमावली, २०८०” रहेको छ।
(२) यो विनियमावली नेपाल सरकार, शिक्षा, विज्ञान तथा प्राविधि मन्त्रालयबाट स्वीकृत भएको मितिदेखि लागू हुनेछ।
२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस विनियमावलीमा,-
(क) “उपाध्यक्ष” भन्नाले परिषद्को उपाध्यक्ष सम्झनु पर्छ।
(ख) “ऐन” भन्नाले प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद् ऐन, २०४५ सम्झनु पर्छ।
(ग) “कार्यालय” भन्नाले प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्को केन्द्रीय कार्यालय सम्झनु पर्छ।
(घ) “नियमावली” भन्नाले प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद् नियमावली, २०५१ सम्झनु पर्छ।
(ङ) “परिषद्” भन्नाले प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद् सम्झनु पर्छ।
(च) “पाठ्यक्रम विज्ञ” भन्नाले पाठ्यक्रम निर्माण प्रक्रिया सम्बन्धी विज्ञता भएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ।
(छ) “समिति” भन्नाले विनियम ४ बमोजिम गठित पाठ्यक्रम निर्माण समिति सम्झनु पर्छ।
(ज) “प्रबोधीकरण” भन्नाले निर्माण तथा परिमार्जन भएका पाठ्यक्रमका सम्बन्धमा प्रयोगकर्ता तथा सरोकारवालालाई अभिमुखीकरण गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ।
(झ) “महाशाखा” भन्नाले परिषद् अन्तर्गत रहेको पाठ्यक्रम विकास तथा समकक्षता निर्धारण सम्बन्धी कार्य गर्ने महाशाखालाई सम्झनु पर्छ।

- (ज) “संस्था” भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भई परिषद्बाट सम्बन्धन तथा स्वीकृति प्राप्त छोटो अवधिको सीप विकासको लागि तालीम प्रदान गर्ने संस्था सम्झनु पर्छ।
- (ट) “शिक्षालय” भन्नाले परिषद्का आङ्गिक प्राविधिक शिक्षालय सम्झनु पर्छ र सो शब्दले परिषद्बाट सम्बन्धन वा स्वीकृति प्राप्त गरी प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा सञ्चालन गर्ने सामुदायिक विद्यालय, साझेदारीमा सञ्चालित प्राविधिक शिक्षालय र निजी स्तरमा सञ्चालित संस्थागत शिक्षालय समेतलाई जनाउँछ।
- (ठ) “समकक्षता निर्धारण” भन्नाले स्वदेशी तथा विदेशी शिक्षण संस्थाबाट प्राप्त गरेको डिप्लोमा वा प्रमाणपत्र तह वा प्रि-डिप्लोमा तह वा सो सरहको प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षाको प्राज्ञिक तहको समकक्षताको निर्धारणलाई जनाउँछ।

परिच्छेद-२

पाठ्यक्रम निर्धारण सम्बन्धी व्यवस्था

३. पाठ्यक्रम निर्धारण (१) प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षाका विभिन्न विधामा सञ्चालन हुने डिप्लोमा तह, प्रमाणपत्र तह, प्रि-डिप्लोमा तह तथा छोटो अवधिका सीप विकास तालीम सम्बन्धी कार्यक्रमका पाठ्यक्रम परिषद्को पाठ्यक्रम निर्धारण समितिले निर्धारण गरी स्वीकृत भए बमोजिम हुनेछ।

(२) उपविनियम (१) बमोजिम पाठ्यक्रम निर्धारणका सैद्धान्तिक आधार देहाय बमोजिम हुनेछन् :-

- (क) संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था, ऐतिहासिक अवस्था, राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय पृष्ठभूमि।
- (ख) दार्शनिक पक्ष, सामाजिक अवस्था, मनोवैज्ञानिक अवस्था, भूमण्डलीय अवस्था, प्राकृतिक, धार्मिक र सांस्कृतिक पक्ष, परम्परागत ज्ञान, सीप र अनुभवको विश्लेषण, विकासका आधुनिक प्रवृत्तिगत धारणा, जीवनको लागि आवश्यक पर्ने विषय, ज्ञानको विस्तार र सूचना प्रविधिले विस्तार गरेको क्षेत्र।
- (ग) प्रचलित नीति र समसामयिक मुद्दाको निर्दिष्ट क्षेत्र, पाठ्यक्रम तथा सिकाइ सिद्धान्त, मूल्यमान्यता प्रणाली, शिक्षालयको भूमिकाप्रति सरोकारवालाको धारणा, शिक्षाको उद्देश्य, सिकाइ स्थानान्तरण, ज्ञानको प्रकृति।
- (घ) जीवनयापनको आवश्यकता, दिगो आर्थिक विकास, वातावरणीय र सामाजिक विकास, गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान सम्बन्धी विषय, कृषि आधुनिकीकरण, औद्योगिक विकास र भौतिक पूर्वाधार विकास।
- (ङ) प्राकृतिक स्रोतको उत्खनन र विकास, आर्थिक विकासमा प्राविधिक शिक्षाको

महत्त्व, शैक्षिक प्रणाली विकासमा विश्वका महत्त्वपूर्ण पक्ष, विकास र संवृद्धिको समसामयिक मुद्दाको समाधान, प्रविधि विकास र आतङ्कवादसँग मुकाविलाका विषय।

(३) उपविनियम (१) बमोजिम पाठ्यक्रम निर्धारणका व्यवहारिक आधार देहाय बमोजिम हुनेछन् :-

(क) सामाजिक र राजनैतिक परिवर्तन, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा नेपाल सरकारद्वारा व्यक्त गरिएको प्रतिबद्धता, विद्यार्थी, अभिभावक, स्थानीय, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय आवश्यकता।

(ख) राष्ट्रियस्तरमा गठन भएका शिक्षा आयोगको सिफारिस र आवधिक शैक्षिक योजना, रोजगारदाता उद्योग कलकारखानाको राय, सुझाव, प्रतिक्रिया र पृष्ठपोषण, आवश्यकता पहिचानको ठहर, पाठ्यक्रम प्रयोगकर्ता, शिक्षक, विद्यार्थी, अभिभावक, समाजसेवी, अनुसन्धानकर्ताबाट प्राप्त भएको सुझाव, प्रतिक्रिया र अनुभव।

(ग) मानव विकाससँग सम्बन्धित विविध क्षेत्रबाट प्राप्त पृष्ठपोषण, द्रुत गतिमा विकास भएका विज्ञान र प्रविधि, रोजगारी र उद्यमशीलताको अवसर, श्रम बजारको माग र आपूर्ति, गरिबी निवारण, सुदृढ आर्थिक विकास, उदीयमान ज्ञान अर्थव्यवस्थाका लागि जनशक्ति र प्रविधिको विकास।

(घ) पाठ्यक्रम मूल्याङ्कन तथा अनुसन्धानबाट प्राप्त पृष्ठपोषण, मुलुकको आवश्यकता र व्यक्तिको चाहना, व्यावसायिक पेशाको तयारी र कामको संसारमा प्रभावकारी सहभागिता, जिम्मेवार नागरिकको तयारी र जीवन पर्यन्त सिकाइ।

(ङ) प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षालाई साधारण शिक्षाको अभिन्न अङ्गको रूपमा राख्ने तथा प्राविधिक शिक्षाको विकास र विस्तारका विषय।

(४) पाठ्यक्रम निर्धारण समिति तथा उपसमितिले पाठ्यक्रम अद्यावधिक तथा परिमार्जन गर्दा निम्न विषयलाई मूल आधार बनाउनु पर्नेछ:-

(क) राष्ट्रिय आवश्यकता समसामयिक परिस्थिति, विषयगत क्षेत्रका तथ्य, तथ्याङ्क र सूचना प्रविधिमा भएको परिवर्तनको आधारमा पाठ्यक्रमलाई अद्यावधिक तथा परिमार्जन गर्ने।

(ख) विज्ञान, प्रविधि र नवप्रवर्तनमा भएको परिवर्तन, पेशा तथा व्यवसायको नयाँ आविष्कार वा खोज स्थापित भएको अवस्था र ट्रेसर स्टडीको सिफारिसको आधारमा पाठ्यक्रम परिमार्जन गर्ने।

(ग) उद्योग व्यवसायी, रोजगारदाता, श्रम बजारमा गरिने अध्ययनको सिफारिस, कानून अनुसार स्थापित नयाँ मान्यता र परिवर्तित शिक्षा नीति, पाठ्यक्रम मूल्याङ्कनका प्राप्ति र पाठ्यक्रम प्रयोगकर्ता, शिक्षक र विद्यार्थीबाट प्राप्त

राय-सुझावको आधारमा पाठ्यक्रम अद्यावधिक गर्ने।

४. पाठ्यक्रम निर्धारण समितिको गठन: (१) परिषद्द्वारा सञ्चालित कार्यक्रममा पठनपाठन तथा तालीम प्रदान गर्न एक पाठ्यक्रम निर्धारण समिति रहनेछ।

(२) उपविनियम (१) बमोजिमको पाठ्यक्रम निर्धारण समितिको गठन देहाय बमोजिम हुनेछ:-

(क) उपाध्यक्ष, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्	अध्यक्ष
(ख) सदस्य-सचिव, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्	सदस्य
(ग) सह-सचिव, प्राविधिक शिक्षा महाशाखा, शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	सदस्य
(घ) सह-सचिव (योजना हेर्ने) भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	सदस्य
(ङ) सह-सचिव (योजना हेर्ने) श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय	सदस्य
(च) सह-सचिव (योजना हेर्ने) स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय	सदस्य
(छ) महानिर्देशक, पाठ्यक्रम विकास केन्द्र (शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय)	सदस्य
(ज) प्रमुख, त्रिभुवन विश्वविद्यालय, पाठ्यक्रम विकास केन्द्र	सदस्य
(झ) परीक्षा नियन्त्रक, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्	सदस्य
(ञ) निर्देशक, राष्ट्रिय सीप परीक्षण समिति	सदस्य
(ट) समितिद्वारा मनोनित आंगिक शिक्षालय प्रमुख मध्येबाट एक जना	सदस्य
(ठ) समितिद्वारा मनोनित रोजगारदाता मध्येबाट एक जना	सदस्य
(ड) निर्देशक, पाठ्यक्रम विकास तथा समकक्षता निर्धारण महाशाखा	सदस्य-सचिव

(३) उपविनियम (२) को खण्ड (ट) र (ठ) बमोजिम मनोनीत सदस्यको पदावधि दुई वर्षको हुनेछ र निज पुनः मनोनीत हुन सक्नेछ।

(४) समितिले सम्बन्धित विषय विज्ञलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ।

(५) समितिको बैठक सो समितिको अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ।

(६) समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

५. समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षाका विभिन्न विधामा सञ्चालन हुने डिप्लोमा तह तथा प्रमाणपत्र तह, प्रि-डिप्लोमा तह र छोटो अवधिका सीप विकास तालीम सम्बन्धी कार्यक्रमका पाठ्यक्रम निर्माण, परिमार्जन र

अद्यावधिक गरी लागू गर्नु समितिको प्रमुख कार्य हुनेछ।

(२) उपविनियम (१) बमोजिम पाठ्यक्रम निर्धारण गर्दा विनियम ३ मा उल्लेखित सैद्धान्तिक तथा व्यवहारिक पक्षको आधारमा गर्नु पर्नेछ।

(३) उपविनियम (१) र (२) बमोजिम पाठ्यक्रम निर्धारण गर्दा क्रेडिट आवरको निर्धारण, पाठ्यक्रमको तह निर्धारण तथा पाठ्यक्रम तथा पाठ्यपुस्तकको छनौट गरी स्वीकृति गर्नु पर्नेछ।

(४) समितिले पाठ्यक्रम निर्धारण गर्दा अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यास तथा मुलुकको आवश्यकतालाई ध्यान दिनु पर्नेछ।

(५) समितिले आफ्नो कार्य सम्पादनका लागि सम्बन्धित विषयका विज्ञसमेत रहने गरी उपसमिति गठन गर्न सक्नेछ।

(६) समितिले आफूमा निहित केही अधिकार उपसमिति वा कार्यटोली वा समितिका सदस्य सचिव वा परिषद्का अधिकृत कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ।

(७) परिषद्द्वारा सञ्चालित कार्यक्रमको पाठ्यक्रम निर्धारण तत्सम्बन्धी अन्य कार्यको लागि विधागत वा पेशागत रूपमा प्राविधिक उपसमिति, विषयगत उपसमिति रहनेछन्। यी उपसमितिले आफूले तयार गरेको मस्यौदा समितिमा पेश गर्नेछन्।

६. **प्राविधिक उपसमिति:** (१) पाठ्यक्रम निर्धारण प्रक्रियामा सहजीकरण तथा समन्वय गर्न सबै विधा वा पेशाको लागि कुनै एक वा विधाको आधारमा एक भन्दा बढी प्राविधिक उपसमिति रहन सक्नेछन्।

(२) उपविनियम (१) बमोजिम रहने उपसमितिमा देहाय बमोजिमका संयोजक तथा सदस्य रहनेछन् :-

(क) निर्देशक, महाशाखा	संयोजक
(ख) रोस्टरमा रहेका विषय विज्ञमध्येबाट संयोजकले तोकेको बढीमा तीन जना	सदस्य
(ग) संयोजकले तोकेको सम्बन्धित महाशाखाको अधिकृतस्तरको कर्मचारी	सदस्य

(३) उपविनियम (१) को खण्ड (ख) बमोजिमका सदस्य विषयको विधा अथवा पेशा अनुसार परिवर्तन हुन सक्नेछन्।

(४) उपविनियम (१) को खण्ड (ख) बमोजिम तोकिएको विषय विज्ञ, रोजगारदाता, एकेडेमिया, व्यावसायिक संघ संगठन मध्येबाट हुनेछन्।

(५) प्राविधिक उपसमितिले सम्बन्धित विषय विज्ञलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ।

(६) प्राविधिक उपसमितिले डिप्लोमा तह, प्रमाणपत्र तह र प्रि-डिप्लोमा तहको पाठ्यक्रम निर्माण, परिमार्जन तथा अद्यावधिक सम्बन्धी कार्य गर्नको लागि बढीमा चार पटकसम्म र छोटो अवधिको सीप विकास तालीमको पाठ्यक्रम निर्माण, परिमार्जन तथा

अघावधिक गर्नका लागि बढीमा तीन पटक बैठक बस्न सक्नेछ।

(७) प्राविधिक उपसमितिको बैठक संयोजकले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ।

(८) प्राविधिक उपसमितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि उपसमिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

७. प्राविधिक उपसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) प्राविधिक उपसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:-

- (क) विषय उपसमितिबाट प्राप्त भएको डिप्लोमा तथा प्रमाणपत्र तह र प्रि-डिप्लोमा तहको पाठ्यक्रम मस्यौदालाई एकीकृत गरी आवश्यकता अनुसार प्राविधिक तथा भाषिक पक्षमा समेत सुधार गरी समितिमा सिफारिस गर्ने।
- (ख) विषय उपसमितिबाट प्राप्त भएको छोटो अवधिको सीप विकास तालीम पाठ्यक्रम मस्यौदालाई एकीकृत गरी प्राविधिक तथा भाषिक पक्षमा सुधार गरी स्वीकृतिको लागि समितिको अध्यक्ष समक्ष पेश गर्ने।
- (ग) पाठ्यक्रमको मस्यौदा तयार गर्न समन्वय र सहजीकरण गर्ने।
- (घ) एउटै कार्यक्रमको लागि प्रस्ताव गरिएका विषयमा एक विषयदेखि अर्को विषयबीच विषयवस्तु दोहोरिएको नदोहोरिएको चेक जाँच गरी दोहोरिएको विषयवस्तुलाई कुन विषयमा राख्न उपयुक्त हुने हो सोको निर्धारण गर्ने।
- (ङ) सम्बन्धित कार्यक्रममा समावेश भएका विषय वा पाठ्यांशको विषयवस्तु सम्पादन, भाषा सम्पादन र मुद्रण प्रति तयारी सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- (च) कार्यक्रम अनुसार पाठ्यक्रम मस्यौदामा समावेश भएका विषयका सङ्गठन ढाँचा तथा मापदण्ड तोकी एक रूपता कायम गर्ने।
- (छ) राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय आवश्यकता पहिचान गरी सम्बन्धित कार्यक्रममा समावेश भएका विषयवस्तु (सैद्धान्तिक र प्रयोगात्मक), सिकाइ अनुभवको वैधता, विविधता, उपयोगिता, सान्दर्भिकता, उपयुक्तता, व्यापकता, पर्याप्तता, महत्त्व, सिक्न सकिने र प्रशिक्षण गराउन सम्भव भए नभएको यकिन गर्ने।
- (ज) विषयवस्तु तथा सिकाइ अनुभव, सङ्गठन दायरा, अनुक्रम, निरन्तरता, अन्तरसम्बन्ध, एकीकरण र सन्तुलन को आधारमा भए नभएको परीक्षण गर्ने, सम्बन्धित कार्यक्रमको लागि प्रस्तावित विषयका पाठ्यांशको मस्यौदामा सैद्धान्तिक विषयवस्तु र प्रयोगात्मक अभ्यास बीचको तादम्यता चेक जाँच गरी मिलाउने।
- (झ) पाठ्यक्रम संरचना निर्धारण कार्यशालाबाट निर्धारित पाठ्यक्रम संरचनामा समावेश भएका विषयको पाठ्यभार, पूर्णाङ्क, आन्तरिक र बाह्य परीक्षा मूल्याङ्कन अङ्कभार (सैद्धान्तिक र प्रयोगात्मक) समेतको पुनरावलोकन गरी अन्तिम रूप दिने।

- (ज) पाठ्यक्रमको समग्र पक्ष र पाठ्यांशको ढाँचा मिलाउने।
- (ट) छोटो अवधिको पाठ्यक्रम अद्यावधिक गर्ने।
- (ठ) पाठ्यक्रम निर्धारण सम्बन्धी समितिले निर्देशन गरेका अन्य कार्य गर्ने।

(२) मस्यौदा सम्पादन गर्ने प्रयोजनका लागि प्राविधिक उपसमितिले आफूले सम्पादन गर्ने कार्यमध्ये कुनै कार्य सम्पादनको लागि उप समितिका कुनै सदस्यलाई जिम्मा दिन सक्नेछ।

(३) उपविनियम (१) को खण्ड (ख) र (ट) बमोजिमको छोटो अवधिको तालीमको पाठ्यक्रम समितिको अध्यक्षबाट स्वीकृत भए पछि लागू हुनेछ।

८. **विषय उपसमिति:** (१) पाठ्यक्रम निर्धारण कार्यक्रमको मस्यौदा कार्यटोलीले तयार पारेको पाठ्यांशको मस्यौदालाई सुधार गरी सान्दर्भिक र गुणस्तरीय बनाई प्राविधिक उपसमितिमा मस्यौदा पेश गर्न प्रत्येक विधाको लागि देहाय बमोजिमको विषय उपसमिति गठन हुनेछ:-

- (क) निर्देशकले तोकेको महाशाखाको अधिकृतस्तरको कर्मचारी, संयोजक
- (ख) सम्बन्धित कार्यक्रममा कम्तीमा पाँच वर्ष कार्य अनुभव भएका सदस्य
विषय विज्ञ मध्येबाट निर्देशकले मनोनीत गरेको तीन जना
- (ग) प्राविधिक शिक्षालय वा तालीम प्रदायक संस्थामा प्रशिक्षण सदस्य
कार्यमा कम्तीमा तीन वर्ष कार्य अनुभव भएका विज्ञहरू
मध्येबाट निर्देशकले मनोनीत गरेको दुई जना
- (घ) निर्देशकले तोकेको महाशाखाको अधिकृत स्तरको कर्मचारी सदस्य सचिव

(२) डिप्लोमा तथा प्रमाणपत्र तह, प्रि-डिप्लोमा तह र छोटो अवधिको सीप विकास तालीमको पाठ्यक्रम निर्माण, परिमार्जन तथा अद्यावधिक गर्नका लागि विषय उपसमितिको बैठक बढीमा तीन पटक बस्नेछ।

(३) उपसमितिको बैठक संयोजकले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ।

(४) उपसमितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि उपसमिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

(५) उपसमितिको बैठकमा बढीमा तीन जनासम्म विषय विज्ञलाई आमन्त्रण गर्न सक्नेछ।

(६) पाठ्यक्रम निर्धारण कार्यक्रमको मस्यौदा कार्यटोलीले तयार पारेको पाठ्यांशको मस्यौदालाई सुधार गरी सान्दर्भिक र गुणस्तरीय बनाई प्राविधिक उपसमितिमा पेश गर्न आवश्यकता अनुसार अनुसूची-१ बमोजिमका उपसमिति रहन सक्नेछन्।

९. **विषय उपसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:** विषय उपसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:-

- (क) पाठ्यक्रममा विषय केन्द्रित, शिक्षार्थी केन्द्रित र समस्या केन्द्रित पाठ्यवस्तुबाट समावेश गरिने पाठ्यांश यकिन गर्ने।
- (ख) उपसमितिमा पेश हुन आएका मस्यौदाको सान्दर्भिकता, गुणस्तरीयता,

पर्याप्तता, प्रभावकारिता, समतलीय सङ्गठन सन्तुलन, लम्बिय सङ्गठन सन्तुलन अन्तर सम्बन्ध, वैधता लगायत समग्र ढाँचा, आयाम चेक जाँच गरी मिलाउने।

- (ग) मस्यौदा कार्यटोलीले तयार पारेको मस्यौदालाई अध्ययन गरी पाठ्य विवरण, उद्देश्य, सैद्धान्तिक विषयवस्तु, प्रयोगात्मक सीप, शैक्षिक क्रियाकलाप, सिकाइ अनुभव, शिक्षण सिकाइ विधि, शिक्षण सामग्री र प्रशिक्षणको माध्यम, पाठ्य घण्टा वितरण, सन्दर्भ सामग्री, प्रश्न-पत्र विशिष्टीकरण योजना अध्ययन गरी सुधार गर्ने।
- (घ) प्रविधिमैत्री शिक्षण सिकाइ सुनिश्चित गर्ने।
- (ङ) शिक्षाको ध्येय, राष्ट्रिय तहगत र पेशागत उद्देश्य, सामाजिक परिवेश, सिकाइको शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप भए नभएको यकिन गरी आवश्यकता अनुसार पाठ्यक्रम सुधार गर्ने।
- (च) सम्बन्धित विषयका मस्यौदा कार्यटोलीलाई सहजीकरण र सहयोग गर्ने।
- (छ) पाठ्यक्रम परीक्षणबाट प्राप्त भएका सुझाव समावेश गर्ने।
- (ज) मस्यौदा कार्यटोलीले पेश गरेका मस्यौदालाई संशोधन गर्नुपर्ने भएमा संशोधन गर्ने।
- (झ) पाठ्यक्रम निर्माणका स्थापित मान्यता र स्रोतलाई मस्यौदा समितिले आधार लिए नलिएको यकिन गर्ने।
- (ञ) सम्बन्धित विषयको मस्यौदालाई अन्तिम रूप दिई थप प्रक्रियाको लागि प्राविधिक उपसमितिलाई पेश गर्ने।
- (ट) सम्बन्धित प्राविधिक उपसमितिले तोकेका अन्य कार्य गर्ने।

१०. **मस्यौदा कार्यटोली** (१) पाठ्यक्रम निर्माण तथा परिमार्जन सम्बन्धी प्रारम्भिक कार्य गर्न मस्यौदा तयारीका लागि निर्देशकले तोकेको महाशाखाको अधिकृत स्तरको कर्मचारीको संयोजकत्वमा सम्बन्धित कार्यक्रमको विषयको संख्या बमोजिम विषय विज्ञ सहितको मस्यौदा कार्यटोली गठन गर्न सकिनेछ।

(२) उपविनियम (१) बमोजिमको मस्यौदा कार्यटोलीको कार्य देहाय बमोजिम हुनेछः-

- (क) सामाजिक परिवेश, सिकारुको चाहाना, पेशागत आवश्यकता र सान्दर्भिकताको विश्लेषण गरी पाठ्यांशका उद्देश्य तयार गर्ने।
- (ख) पाठ्यक्रम निर्माण, परिमार्जन र अद्यावधिक सम्बन्धी कार्य गर्दा कार्य-योजनाको विषय क्षेत्र निर्धारण गर्ने।
- (ग) पाठ्यांशको उद्देश्य प्राप्तिको लागि विषयवस्तु छनौट गर्दा पर्याप्तता, वैधता, विविधता, सिक्न सकिने र प्रशिक्षण गराउन सम्भव भए नभएको, उपयोगिता, आधुनिकता, सान्दर्भिकता, उपयुक्तता, व्यापकता र महत्त्वलाई मुख्य

मापदण्ड मान्ने ।

- (घ) उद्देश्य अनुसार सैद्धान्तिक विषयवस्तु र प्रयोगात्मक सीप छनोट गरी सिकाइ सिद्धान्तका आधारमा सङ्गठन गर्ने ।
- (ङ) मस्यौदामा समावेश भएका सैद्धान्तिक विषयवस्तु, प्रयोगात्मक सीप, शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप, सिकाइ अनुभवको दायरा, अनुक्रम, निरन्तरता, र एकीकरणको सन्तुलन मिलाउने ।
- (च) पाठ्यांश निर्माण र परिमार्जन गर्दा प्रविधिमैत्री शिक्षण सिकाइ विधि, क्रियाकलाप सामग्री र माध्यमको सुनिश्चित गर्ने ।
- (छ) विद्यार्थी मूल्याङ्कनका आधार र विधि पारदर्शी, वैज्ञानिक र उपयोगी हुने गरी निर्धारण गर्ने ।
- (ज) निर्माण, परिमार्जन र अद्यावधिक हुने पाठ्यांशमा विषयवस्तु र सिकाइ अनुभव स्तरीकरणको आधार निर्धारण गर्ने ।
- (झ) पाठ्यांशको एकाइमा विषयवस्तुको प्रकृति र क्षेत्र को आधारमा पाठ्य घण्टा निर्धारण गर्ने ।
- (ञ) पाठ्यांशको प्रशिक्षण र सहयोगी पाठ्यपुस्तक तथा सन्दर्भ सामग्री सिफारिस गर्ने ।
- (ट) पाठ्यक्रममा समावेश भएका विषयवस्तुको वैधता सुनिश्चित गर्ने ।
- (ठ) प्रारम्भिक मस्यौदा तयार गर्ने क्रममा परिमार्जन र अद्यावधिक अवस्थामा कार्यान्वयनमा रहेका विषयवस्तु तथा क्रियाकलाप पुनरावलोकनको औचित्य एवं कारण सहितको पुष्ट्याँई तालिका बनाउने ।
- (ड) कार्यटोलीले आफ्नो विषयसँग सम्बन्धित पाठ्यांश निर्माण तथा परिमार्जन गर्ने क्रममा विभिन्न निकायको पृष्ठपोषण लिने ।
- (ढ) पाठ्यांशको प्रारम्भिक मस्यौदालाई सम्बन्धित विषय उपसमितिमा पेश गर्ने ।
- (३) कार्यटोलीमा रहने विज्ञको लागि पाठ्यक्रम हेर्ने महाशाखाले आवश्यकता अनुसार पाठ्यक्रम लेखन सम्बन्धी अभिमुखीकरण गराउनेछ ।

परिच्छेद-३

पाठ्यक्रम निर्माण तथा परिमार्जन सम्बन्धी प्रक्रिया

११. पाठ्यक्रम निर्माण तथा परिमार्जन सम्बन्धी व्यवस्था: (१) यस विनियमावली बमोजिम पाठ्यक्रम निर्माण तथा परिमार्जन गर्दा देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछ:-

- (क) रोजगारदाता, विज्ञान तथा प्रविधिका विषय, पाठ्यक्रम प्रयोगकर्ता र सरोकारवालाको माग, अध्ययन अनुसन्धान तथा कानूनी व्यवस्था बमोजिम वास्तविक आवश्यकताको पहिचान गर्ने ।
- (ख) कार्यालयबाट निर्णय गरी पाठ्यक्रम निर्माण प्रक्रिया अघि बढाउने ।

- (ग) पाठ्यक्रम निर्माण तथा परिमार्जन गर्दा पाठ्यक्रममा उल्लेखित कार्यक्रमको उद्देश्य निर्धारण तथा पाठ्यक्रम संरचना निर्धारण गर्ने।
- (घ) विषय (पाठ्यांश) को उद्देश्य निर्धारण गर्ने, विषयवस्तु (सैद्धान्तिक तथा प्रयोगात्मक) छनौट र सङ्गठन गर्ने।
- (ङ) शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप छनौट र सङ्गठन गर्ने, विद्यार्थी मूल्याङ्कन प्रक्रिया र विधि निर्धारण गर्ने, मूल्याङ्कनका आधार र मापदण्ड निर्धारण गर्ने, विषयगत पाठ्यांशलाई सङ्गठन गर्ने, निर्धारित ढाँचामा सम्पूर्ण विषयलाई सङ्गठन गर्ने, भाषिक र प्राविधिक दृष्टिकोणबाट पाठ्यक्रमको सम्पूर्ण भाग र पक्षलाई शुद्ध र एकरूपता गराउने।
- (च) मस्यौदा कार्यटोली, विषय उपसमिति र प्राविधिक उपसमितिबाट चरणबद्ध रूपमा प्रक्रिया पूरा गरी भाषिक र प्राविधिक दृष्टिकोणबाट अन्तिम रूप दिइएको मस्यौदालाई स्वीकृतिको लागि डिप्लोमा तथा प्रमाणपत्र तह र प्रि-डिप्लोमा तहको पाठ्यक्रम समितिबाट र छोटो अवधिको सीप विकास तालीमको पाठ्यक्रम समितिको अध्यक्षबाट स्वीकृति गर्ने।
- (छ) स्वीकृत भएका डिप्लोमा तथा प्रमाणपत्र तह र प्रि-डिप्लोमा तहको पाठ्यक्रम सम्बन्धित सबै शिक्षालयमा एकै पटक लागू गर्ने वा कुनै शिक्षालयमा मात्र लागू गरी प्रभाव वा असरको परीक्षण गर्ने।
- (२) नयाँ तथा परिमार्जित डिप्लोमा तथा प्रमाणपत्र तह र प्रि-डिप्लोमा तहका पाठ्यक्रम कार्यान्वयनको लागि प्रबोधीकरण गर्नु पर्नेछ।
- (३) नयाँ र परिमार्जित पाठ्यक्रमको स्वीकृत हुने प्रक्रिया एउटै हुनेछ।

१२. डिप्लोमा तथा प्रमाणपत्र तहको पाठ्यक्रम निर्माण र परिमार्जन प्रक्रिया: (१) डिप्लोमा तथा प्रमाणपत्र तहको पाठ्यक्रम निर्माण तथा परिमार्जन गर्दा देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछ:-

- (क) विनियम ३ बमोजिमका सैद्धान्तिक तथा व्यवहारिक आधारबाट प्राप्त सूचना तथा तथ्याङ्क अध्ययन गरी पाठ्यक्रम निर्माणको नीतिगत निर्णय पूरा गर्ने।
- (ख) नीति निर्माणकर्ता, योजनाविद्, उद्योग व्यवसायी, रोजगारदाता, शिक्षाविद्को सहभागितामा गोष्ठी मार्फत राय सुझाव सङ्कलन गर्ने।
- (ग) विश्वविद्यालयका विषय विज्ञ, प्राविधिक शिक्षालयका प्रशिक्षक, स्वतन्त्र विषय विज्ञ, सरकारी गैरसरकारी क्षेत्रमा कार्यरत सम्बन्धित पेशाका कर्मचारी, पेशागत एसोसिएसन तथा परिषद्का प्रतिनिधि र पाठ्यक्रम विज्ञको सहभागितामा गोष्ठी मार्फत पाठ्यक्रम संरचना निर्धारण गर्ने।
- (घ) पाठ्यक्रम संरचनामा कार्यक्रम अनुसार सेमेष्टर अथवा वर्षमा अध्यापन गराउने विषय, सैद्धान्तिक, प्रयोगात्मक, ट्यूटोरियल, पाठ्यघण्टा र मूल्याङ्कन अङ्कभार समेत निर्धारण गर्ने। यसरी पाठ्यक्रम संरचना निर्धारण गर्दा कुल पाठ्यघण्टा, क्रेडिट आवर मध्ये दुई तिहाइ भाग विधागत विषयको पाठ्यघण्टा छुट्याउने।

- (ड) गोष्ठीले निर्धारण गरेको पाठ्यक्रम संरचना अनुसार कोर विषय प्राज्ञिक विषय र विधागत विषयका सूची तयार गरी उक्त पाठ्यक्रम संरचना सहित मस्यौदा कार्यटोलीलाई मस्यौदा तयार गर्न तोक्ने।
- (च) मस्यौदा कार्यटोलीले तयार गरेको सम्बन्धित विषयका मस्यौदालाई विषय उपसमितिमा थप सुधारको लागि पेश गर्ने।
- (छ) विधागत विषय उपसमितिमा छलफल भई तयार भएको मस्यौदाको समग्र पक्षलाई चेक जाँच तथा लेखाजोखा गर्न प्राविधिक उपसमितिमा पेश गर्ने।
- (ज) प्राविधिक उपसमितिले चेकजाँच गरी प्राविधिक र भाषिक दृष्टिकोणबाट अन्तिम रूप दिएको सम्बन्धित कार्यक्रमको पाठ्यक्रम मस्यौदालाई स्वीकृतिका लागि समितिमा सिफारिस गर्ने।

(२) डिप्लोमा तथा प्रमाणपत्र तहको पाठ्यक्रम ढाँचा र पाठ्यक्रम निर्माण तथा परिमार्जन प्रक्रियामा समयसापेक्ष परिवर्तन गर्ने अधिकार समितिलाई हुनेछ।

१३. प्रि-डिप्लोमा तहको पाठ्यक्रम निर्माण तथा परिमार्जन प्रक्रिया: प्रि-डिप्लोमा तहको पाठ्यक्रम निर्माण तथा परिमार्जन प्रक्रिया देहाय बमोजिम हुनेछ:-

- (क) विनियम ३ बमोजिम सैद्धान्तिक तथा व्यवहारिक आधार, सूचनाको तथा तथ्याङ्कको संकलन तथा विप्लेषण गरी पाठ्यक्रम निर्माण तथा परिमार्जनको नीतिगत निर्णय पूरा गर्ने।
- (ख) नीति निर्माणकर्ता, योजनाविद्, उद्योग व्यवसायी, रोजगारदाता, शिक्षाविद्को सहभागितामा गोष्ठी मार्फत राय सुझाव सङ्कलन गर्ने।
- (ग) प्राविधिक शिक्षालयका प्रशिक्षक, स्वतन्त्र विषय विशेषज्ञ, सरकारी गैरसरकारी क्षेत्रमा कार्यरत सम्बन्धित पेशाका कर्मचारी, पेशागत एसोसिएसन तथा परिषद्का प्रतिनिधि पाठ्यक्रम विशेषज्ञ र पाठ्यक्रम विज्ञको सहभागितामा गोष्ठी मार्फत पाठ्यक्रम संरचना निर्धारण गर्ने।
- (घ) निर्धारित पाठ्यक्रम संरचनामा अध्यापन गराइने विषय; सैद्धान्तिक, प्रयोगात्मक, पाठ्यघण्टा र मूल्याङ्कन अङ्कभार समेत निर्धारण हुनेछ। प्रि-डिप्लोमा तहको पाठ्यक्रम संरचना निर्धारण गर्दा आधारभूत रूपमा सैद्धान्तिक र प्रयोगात्मक पाठ्यभार २०:८० को अनुपात तथा सैद्धान्तिक र प्रयोगात्मक मूल्याङ्कन अङ्कभार २०:८० को अनुपातमा हुनेछ।
- (ड) गोष्ठीले निर्धारण गरेको पाठ्यक्रम संरचनालाई मस्यौदा कार्यटोलीमा मस्यौदा तयार गर्न पठाईनेछ।
- (च) मस्यौदा कार्यटोलीले तयार गरेको सम्बन्धित विषयका मस्यौदालाई विषय उपसमितिमा थप सुधारको लागि पेश गरिनेछ।
- (छ) विषय उपसमितिमा छलफल भई तयार भएको मस्यौदाको समग्र पक्षलाई चेक जाँच तथा लेखाजोखा गर्न प्राविधिक उपसमितिमा पेश गरिनेछ।

(ज) प्राविधिक उपसमितिले चेकजाँच गरी प्राविधिक र भाषिक दृष्टिकोणबाट अन्तिम रूप दिएको सम्बन्धित कार्यक्रमको पाठ्यक्रम मस्यौदालाई स्वीकृतिका लागि पाठ्यक्रम समितिमा सिफारिस गरिनेछ।

१४. छोटो अवधीको सीप विकास तालीमको पाठ्यक्रम निर्माण तथा परिमार्जन प्रक्रिया: (१)
छोटो अवधीको सीप विकास तालीम पाठ्यक्रम निर्माण तथा परिमार्जन प्रक्रिया देहाय बमोजिम हुनेछ:-

- (क) विनियम ३ का सैद्धान्तिक तथा व्यवहारिक आधार बमोजिम सूचना तथा तथ्याङ्कको संकलन विप्लेषण गरी पाठ्यक्रम निर्माणको नीतिगत निर्णय पूरा गर्ने।
- (ख) पाठ्यक्रम विज्ञले सम्बन्धित पेशाको कार्य विवरण एवं कार्यबारे सामान्य जानकारी लिन पेशा वर्गीकरण, शब्दकोश, पुस्तक, अन्य स्रोतमार्फत प्राप्त पेशागत विवरणको अध्ययन एवं पुनरावलोकन तथा सूचना विश्लेषण गर्ने।
- (ग) उद्योग, कलकारखाना, सरकारी, गैरसरकारी कार्यालय, स्वरोजगार पेशाकर्मी र विदेशबाट फर्केका दक्ष पेशाकर्मीलाई सहभागी गराई दुई दिने कार्य विश्लेषण कार्यशाला सञ्चालन गर्ने।
- (घ) कार्यशाला गोष्ठीबाट विशेष गरी उक्त पेशामा कार्यरत दक्ष पेशाकर्मीले दैनिक सम्पादन गर्ने मुख्य कार्य (ड्युटि) र निर्दिष्टकार्य (टास्क) को विवरण प्राप्त हुनेछ। कार्यशालाबाट पेशाकर्मीका गुण (ट्रेट), पेशागत औजार उपकरण, प्रवेश योग्यता, पेशाको भविष्य र सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान समेत संक्षिप्त रूपमा निर्धारण गर्ने।
- (ङ) कार्य विश्लेषण गर्दा उपस्थित विज्ञ पेशाकर्मी भन्दा बढी अनुभवी सोही पेशाका विज्ञ पेशाकर्मीको सहभागितामा कार्य मानचित्र प्रमाणीकरण कार्यशाला सञ्चालन गरिनेछ। कार्यशाला गोष्ठीबाट अद्यावधिक गरिएको मुख्य कार्य र निर्दिष्ट कार्यको विवरण प्राप्त भई पेशासँग सम्बन्धित अन्य अतिरिक्त सूचना संशोधन हुने।
- (च) कार्य विश्लेषण गर्दा र कार्य मानचित्र प्रमाणीकरण कार्यशालामा सहभागी विज्ञ पेशाकर्मी, क्षेत्रगत विषय उपसमिति मध्येबाट ५०% विज्ञ पेशाकर्मी र अन्य उद्योग, कलकारखाना, सरकारी, गैरसरकारी कार्यालय, स्वरोजगार पेशाकर्मी र विदेशबाट फर्केका दक्ष पेशाकर्मी मध्येबाट वरिष्ठ विज्ञ पेशाकर्मी, सम्बन्धित पेशामा कार्यरत प्रशिक्षक र सोही पेशासँग सम्बन्धित एसोसिएसन एवं परिषदमा आबद्ध भएका विषय विज्ञको सहभागितामा पाठ्य संरचना निर्धारण कार्यशाला सञ्चालन गरी पाठ्यक्रम संरचना निर्धारण गरिनेछ।
- (छ) पाठ्यक्रम संरचना प्रशिक्षण गराइने मोड्यूल र ती मोड्यूलको सैद्धान्तिक र प्रयोगात्मक पाठ्यघण्टा र मूल्याङ्कन अङ्क समेत निर्धारित हुनेछ। साथै

पाठ्यघण्टा निर्धारण गर्दा २०% सैद्धान्तिक प्रशिक्षण भार बाँकी ८०% प्रयोगात्मक प्रशिक्षण अभ्यास भार निर्धारण गरिनेछ।

- (ज) कार्यशाला गोष्ठीले निर्धारण गरेको पाठ्यक्रम संरचना र प्रमाणित कार्य मानचित्रको आधारमा निर्दिष्ट कार्य विश्लेषण कार्यशाला संचालन एवं पाठ्यक्रम मस्यौदा लेखन कार्य गरिनेछ।
- (झ) प्राविधिक उपसमितिमा स्वीकृतिका लागि पेश गर्ने, पाठ्यक्रम मस्यौदालाई पाठ्यक्रम ढाँचाको समग्र पक्षको चेक जाँच र लेखाजोखा गर्न सम्बन्धित प्राविधिक उपसमितिमा स्वीकृतिका लागि पेश गरिनेछ।
- (ञ) प्राविधिक उपसमितिले चेक जाँच र लेखाजोखा गरी प्राविधिक र भाषिक दृष्टिकोणबाट अन्तिम रूप दिएको सम्बन्धित पेशाको पाठ्यक्रमलाई समितिका अध्यक्षले स्वीकृत गर्नेछ।

(२) छोटो अवधिको सीप विकास तालीम पाठ्यक्रम निर्माण गर्दा राष्ट्रिय पेशागत सीप प्रमाणिका भएका मापदण्डलाई आधार बनाउनु पर्नेछ। उक्त मापदण्ड नभएमा राष्ट्रिय पेशागत सीप प्रमाणिका निर्माण गर्दा पाठ्यक्रमलाई आधार बनाउने समन्वयात्मक व्यवस्था गरिनेछ।

(३) छोटो अवधिको सीप विकास तालीमको पाठ्यक्रम ढाँचा, पाठ्यक्रम निर्माण तथा परिमार्जन प्रक्रियाको आवश्यक निर्णय गर्ने अधिकार समितिको अध्यक्षलाई हुनेछ।

१५. सरोकारवाला निकायले मस्यौदा पेश गर्न सक्ने:- (१) छोटो अवधिको तालीमको आवश्यकता पहिचान गरी सरकारी निकाय, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तह वा अन्य सरकारी कार्यालय वा निकाय वा प्रदेश सरकार वा स्थानीय तह वा प्रचलित कानून बमोजिम सम्बन्धन प्राप्त तालीम प्रदायक संस्था, विकास साझेदार, तालीम समेत प्रदान गर्ने उद्योग व्यवसाय तथा अन्य रोजगारदाताबाट परिषद्ले निर्धारण गरेको मापदण्ड बमोजिम पाठ्यक्रम निर्माण गरी परिषद् कार्यालय समक्ष पेश गरेमा आवश्यक प्रक्रियाको लागि सोझै प्राविधिक उपसमितिमा पेश गर्न सकिनेछ।

(२) उपविनियम (१) बमोजिम पेश हुन आएमा प्राविधिक उपसमितिले आवश्यक सुधार गरी पाठ्यक्रम स्वीकृतिका लागि पाठ्यक्रम समितिमा पेश पेश गर्नेछ र पाठ्यक्रम समितिबाट स्वीकृत भई आएपछि लागू हुनेछ।

(३) उपविनियम (२) बमोजिम पेश हुन आएको पाठ्यक्रम प्राविधिक उपसमितिले आवश्यक सुधार गरी स्वीकृतिका लागि समितिमा पेश भएमा समितिले यसरी पेश भएको पाठ्यक्रम स्वीकृत गर्न सक्नेछ।

परिच्छेद-४

शैक्षिक हसा, कार्यदिन, पाठ्यभार र पाठ्यघण्टा निर्धारण सम्बन्धी व्यवस्था

१६. शैक्षिक हसा, कार्यदिन, पाठ्यभार र पाठ्यघण्टा: (१) छोटो अवधिको सीप विकास तालीम, प्रि-डिप्लोमा तह र डिप्लोमा तथा प्रमाणपत्र तहका पाठ्यक्रममा शैक्षिक हसा, कार्यदिन, पाठ्यभार र पाठ्यघण्टा सम्बन्धी व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछः

- (क) छोटो अवधिको सीप विकास तालीम, प्रि-डिप्लोमा तह र डिप्लोमा तथा प्रमाणपत्र तहका पठनपाठन सञ्चालनको लागि सामान्यतया ५० मिनेटको १ घण्टी हुनेछ। वार्षिक वा अर्धवार्षिक पाठ्यभार नघट्ने गरी गर्मी महिनामा ५५ मिनेटको १ घण्टी र जाडो महिनामा ४५ मिनेटको १ घण्टी निर्धारण गर्न सकिनेछ।
- (ख) सेमेष्टर प्रणालीको पाठ्यक्रममा १५ शैक्षिक हसा, ९० कार्यदिन (६×१५) को एक सेमेष्टर हुनेछ र सोही अनुसार एक सेमेष्टरमा अनिवार्य रूपमा १५ शैक्षिक हसा (९० कार्यदिन) नियमित पठनपाठन र शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन भएको हुनु पर्नेछ।
- (ग) वार्षिक प्रणालीको पाठ्यक्रममा ३५ शैक्षिक हसा, २१० कार्यदिन (६×३५) को एक शैक्षिक वर्ष हुनेछ र सोही अनुसार एक वर्षमा अनिवार्य रूपमा ३५ शैक्षिक हसा (२१० कार्यदिन) नियमित पठनपाठन र शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन भएको हुनु पर्नेछ। प्रि-डिप्लोमा तहको १५ महिना शिक्षालयमा हुने पठनपाठनको लागि ४४ शैक्षिक हसा (२६४ कार्यदिन) हुनेछ।
- (घ) डिप्लोमा तथा प्रमाणपत्र तह तर्फ प्रति हसा सञ्चालन हुने विभिन्न प्रकृतिको शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापलाई देहाय अनुसारको पाठ्यघण्टा (क्रेडिट आवर) मानिनेछः-

क्र.स.	डेलिभरी मोड	समयावधि (घण्टा)	पाठ्यघण्टा (क्रेडिट आवर)
१	व्याख्यान (लेक्चर)/सैद्धान्तिक	१	१
२	ट्यूटोरियल	२	१
३	प्रयोगात्मक (ल्याब, अभ्यास, फिल्ड अभ्यास)	२	१

- (ङ) पाठ्यघण्टा (क्रेडिट आवर) गणना गर्दा ०.५ हुन आएमा त्यसलाई १ पाठ्यघण्टा (क्रेडिट आवर) मा रूपान्तरण गरिनेछ।
- (च) डिप्लोमा तथा प्रमाणपत्र तहका मौजुदा पाठ्यक्रममा व्यवस्था भएको पठनपाठनको समयावधिलाई पाठ्यघण्टा (क्रेडिट आवर) मा रूपान्तरण गरी प्रमाणीकरण गरिनेछ।

(२) उपनियम (१) मा उल्लिखित बाहेकका शैक्षिक हसा, कार्यदिन, पाठ्यभार तथा पाठ्यघण्टा सम्बन्धी अन्य व्यवस्था समितिबाट समय समयमा निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

परिच्छेद-५

ग्रेड निर्धारण तथा अक्षराङ्कन पद्धति सम्बन्धी व्यवस्था

१७. ग्रेड निर्धारण: (१) अक्षराङ्कन पद्धति बमोजिमको ग्रेड निर्धारण, उपलब्धी प्रतिशत, उपलब्धीस्तर(ग्रेड), उपलब्धीको व्याख्या तथा स्तरीकृत अङ्क (ग्रेड प्वाइन्ट) को आधारमा हुनेछ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम निर्धारित ग्रेड सम्बन्धी व्यवस्था अनुसूची-२ मा निर्धारण भए बमोजिम हुनेछ।

१८. अक्षराङ्कन पद्धतिको कार्यान्वयन सम्बन्धी व्यवस्था: (१) अक्षराङ्कन पद्धतिको कार्यान्वयन विधि सम्बन्धी व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछ:-

(क) प्रत्येक विषयको उत्तरपुस्तिकाको परीक्षण र सम्परीक्षण अङ्कमा गरिनेछ।

(ख) शिक्षालय र प्रदेश कार्यालय वा कार्यालयको परीक्षा नियन्त्रण कार्यालयले सो अङ्क (ग्रेडसिटमा सैद्धान्तिक र प्रयोगात्मक) लाई अक्षर ग्रेडमा रूपान्तरण गरी विनियम १७ बमोजिम ग्रेड प्रदान गर्नु पर्नेछ।

(ग) परीक्षार्थीको प्रमाणपत्र, लब्धाङ्कपत्र तथा ग्रेडसिटमा उत्तीर्ण वा अनुत्तीर्णको व्यवस्था नगरी परीक्षार्थीलाई निजले प्राप्त गरेको अङ्कको आधारमा विषयगत ग्रेड दिई समग्रमा स्तरीकृत अङ्क दिइनेछ।

(घ) न्यूनतम उत्तीर्णाङ्क D विषयगत ग्रेडसम्म हुने भएकोले उक्त D ग्रेडभन्दा कम ग्रेड प्राप्त गर्ने विद्यार्थीले उक्त विषयको पुनः परीक्षा दिन सक्नेछ।

(२) ग्रेड पद्धतिको कार्यान्वयन विधि सम्बन्धी व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछ: -

(क) विद्यार्थीले प्राप्त गरेको ग्रेडको व्याख्या (डिस्क्रिप्टर) लब्धाङ्कपत्रमा उल्लेख गरिनेछ।

(ख) शैक्षिक कार्यक्रमको शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप अन्तरगत निरन्तर मूल्याङ्कन प्रक्रियामा अक्षराङ्कन पद्धति अनुरूप ग्रेड कायम गरिनेछ।

परिच्छेद-६

विज्ञ सूची (रोष्टर) तयारी सम्बन्धी व्यवस्था

१९. विषय विज्ञको शैक्षिक योग्यता र अनुभव सम्बन्धी व्यवस्था: (१) पाठ्यक्रमको समग्र गुणस्तर सुनिश्चित गर्न पाठ्यक्रम निर्माण तथा परिमार्जन कार्यमा संलग्न हुने विज्ञको शैक्षिक योग्यता र अनुभव देहायानुसार हुनेछ:-

(क) कोर तथा प्राज्ञिक विषय लेखन मस्यौदा कार्यटोली, विषय उपसमिति र प्राविधिक उपसमितिमा रहने विषय विज्ञका लागि मान्यता प्राप्त

विश्वविद्यालयबाट सम्बन्धित विषयमा स्नातकोत्तर तहको उपाधि प्राप्त गरी कम्तीमा पाँच वर्षको अध्यापन कार्य अनुभव हासिल गरेको हुनुपर्नेछ।

(ख) सम्बन्धित कार्यक्रमको विधागत विषय लेखन मस्यौदा कार्यटोली, विषय उपसमिति र प्राविधिक उपसमितिमा रहने विषय विज्ञका लागि मान्यता प्राप्त विश्वविद्यालयबाट सम्बन्धित विषयमा स्नातक तहको उपाधि प्राप्त गरी शिक्षण, प्रशिक्षण वा पेशागत कार्यक्षेत्रमा कम्तीमा पाँच वर्षको कार्य अनुभव वा सम्बन्धित विषयमा स्नातकोत्तर उपाधि प्राप्त गरी तीन वर्षको शिक्षण प्रशिक्षण वा पेशागत कार्यक्षेत्रको कार्य अनुभव हासिल गरेको हुनुपर्नेछ।

(२) समान योग्यता पुगेका विज्ञ छनौट गर्नु परेमा अनुभव प्राप्त व्यक्तिलाई प्राथमिकता दिइनेछ।

(३) छोटो अवधिको पाठ्यक्रम निर्माण र परिमार्जन गर्दा कार्य विश्लेषण कार्यशाला, कार्य मानचित्र प्रमाणीकरण कार्यशालामा अथवा अन्य उपसमितिमा सहभागी हुने विज्ञ पेशाकर्मीको शैक्षिक योग्यता, कार्य विश्लेषण तथा कार्य मानचित्र प्रमाणीकरण गरिने तहको पेशा बराबर हुनुपर्नेछ। साथै त्यस्ता विज्ञ पेशाकर्मीको अनुभव सम्बन्धित पेशागत कार्य क्षेत्रमा कम्तीमा पाँच वर्षदिखि कार्यरत भएको हुनु पर्नेछ।

२०. विज्ञ सूची (रोष्टर) तयार गर्ने: (१) महाशाखाले पाठ्यक्रम निर्माण र परिमार्जन गर्ने प्रयोजनको लागि विज्ञको सूची (रोष्टर) तयार गरी वार्षिक रूपमा अद्यावधिक गर्नेछ।

(२) महाशाखाले पाठ्यपुस्तक लेखन र अन्य पाठ्य सामग्री निर्माण तथा परिमार्जनको मस्यौदा तयार गर्न र पाठ्यक्रम अनुसार मूल्याङ्कन औजार तयार गर्न उपविनियम (१) बमोजिमको विज्ञ सूचीबाट विज्ञ परिचालन गर्न सक्नेछ।

(३) उपविनियम (१) बमोजिमको विज्ञको सूचीबाट पाठ्यक्रम निर्माण, परिमार्जन र अद्यावधिक सम्बन्धी कार्यसम्पादन एवं सञ्चालन गर्न नसकिने भएमा महाशाखाले अन्य सरकारी, गैरसरकारी तथा पेशागत परिषद्, संघ-संगठनसँग समन्वय गरी कार्य सञ्चालन गर्न सक्नेछ।

(४) उपविनियम (१) र (२) बमोजिमको कार्य सम्पादनको लागि विज्ञ सूचीमा समावेश हुन कार्यालयले आवश्यकतानुसार सूचना प्रकाशन गर्नेछ र त्यस्तो सूचनाबमोजिम प्राप्त आवेदकमध्येबाट विज्ञ सूची तयार हुनेछ।

(५) उपविनियम (४) बमोजिमको व्यवस्थाको आधारमा महाशाखाले आवश्यकता अनुसार सूचीबाट विज्ञ छनौट गर्नेछ।

परिच्छेद-७

पाठ्यक्रम व्यवस्थापन, परीक्षण र प्रबोधीकरण

२१. पाठ्यक्रम व्यवस्थापन: (१) निर्माण, परिमार्जन र अद्यावधिक भएका पाठ्यक्रमको स्वीकृति पश्चात् समितिका अध्यक्ष र सदस्य-सचिवले प्रमाणित गरी सक्कल प्रति पाठ्यक्रम हेर्ने

महाशाखामा राखिनेछ।

(२) स्वीकृत पाठ्यक्रमको प्रति र सोको विद्युतीय अभिलेख राख्नु पर्नेछ।

(३) पाठ्यक्रमको प्रतिलिपि अधिकार परिषद्मा निहित रहनेछ।

२२. पाठ्यक्रम परीक्षण: (१) निर्माण र परिमार्जन गरिएका पाठ्यक्रम कार्यान्वयनमा ल्याउनु भन्दा पहिले प्राविधिक शिक्षालय छनोट गरी परीक्षण गर्न सकिनेछ। यसरी परीक्षण गर्दा शिक्षालय छनोट कार्यालयले गर्नेछ।

(२) परीक्षणबाट प्राप्त सुझाव र पृष्ठपोषणको आधारमा सम्बन्धित पाठ्यक्रमलाई आवश्यकानुसार सुधार गर्न सकिनेछ।

२३. पाठ्यक्रम प्रबोधीकरण: पाठ्यक्रम कार्यान्वयन गर्नु पूर्व प्रबोधीकरण गरिनेछ।

परिच्छेद-८

अनुसन्धान, अनुगमन र पृष्ठपोषण सम्बन्धी व्यवस्था

२४. अनुसन्धान सम्बन्धी व्यवस्था:- (१) कार्यान्वयनमा आएका पाठ्यक्रमको गुणस्तर, प्रभावकारिता, सान्दर्भिकता र प्रभाव मूल्याङ्कनका सम्बन्ध अनुसन्धान गर्नुपर्नेछ।

(२) उपविनियम (१) बमोजिमको अनुसन्धान कार्यका लागि कार्यालय आफैले, समिति गठन गरी वा तेस्रो पक्षसँग सम्झौता गरी सुझाव प्राप्त गर्न सकिनेछ।

(३) उपविनियम (२) बमोजिमको अनुसन्धान गराउनु सम्बन्धी सम्झौताका शर्त तथा व्यवस्था प्रचलित कानूनबमोजिम हुनेछ।

२५. अनुगमन (१) पाठ्यक्रमको कार्यान्वयन सम्बन्धी अनुगमन कार्यालयले गर्नेछ।

(२) अनुगमन प्रतिवेदन विषयगत रूपमा एकीकृत गरी समितिमा पेश गर्नु पर्नेछ।

२६. पृष्ठपोषण सङ्कलन: (१) कार्यान्वयनमा आएका पाठ्यक्रमको गुणस्तर र सान्दर्भिकता सम्बन्धी पृष्ठपोषण कार्यालयले सङ्कलन गर्नु पर्नेछ।

(२) पृष्ठपोषण प्रतिवेदन विषयगत रूपमा एकीकृत गरी समितिमा पेश गर्नु पर्नेछ।

परिच्छेद-९

समकक्षता निर्धारण सम्बन्धी व्यवस्था

२७. समकक्षता निर्धारण गर्ने: प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षासँग सम्बन्धित स्वदेशी तथा विदेशी शिक्षण संस्थाबाट प्राप्त गरेको डिप्लोमा तथा प्रमाणपत्र तह वा सो सरह र प्रि-डिप्लोमा तह वा सो सरहको प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षाको प्राज्ञिक तहको समकक्षता परिषद्ले निर्धारण गर्नेछ।

२८. समकक्षता निर्धारण समिति: (१) विनियम २७ बमोजिमको समकक्षता निर्धारण गर्नका लागि एक समकक्षता निर्धारण समिति रहनेछ।

(२) उपविनियम (१) बमोजिमको समितिको गठन देहायबमोजिम हुनेछ:-

(क) उपाध्यक्ष, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्

अध्यक्ष

(ख) सदस्य सचिव, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्	सदस्य
(ग) सहसचिव, शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय (प्राविधिक शिक्षा हेर्ने)	सदस्य
(घ) सहसचिव, लोक सेवा आयोग (समकक्षता हेर्ने)	सदस्य
(ङ) महानिर्देशक, पाठ्यक्रम विकास केन्द्र, शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	सदस्य
(च) प्रमुख, त्रिभुवन विश्वविद्यालय, पाठ्यक्रम विकास केन्द्र	सदस्य
(छ) अध्यक्षद्वारा मनोनित व्यावसायिक परिषद्का अध्यक्षहरू मध्येबाट दुई जना	सदस्य
(ज) निर्देशक, पाठ्यक्रम विकास तथा समकक्षता निर्धारण महाशाखा	सदस्य सचिव

(३) उपविनियम (१) को खण्ड (छ) बमोजिम अध्यक्षद्वारा मनोनीत सदस्यको पदावधि दुई वर्षको हुनेछ र पदावधि समाप्त भएपछि निजलाई पुनः मनोनीत गर्न सकिनेछ।

(४) समकक्षता निर्धारण समितिले आवश्यक देखेमा सम्बन्धित विषय विज्ञलाई समकक्षता निर्धारण समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ।

(५) समकक्षता निर्धारण समितिको बैठक समितिको अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ।

(६) समकक्षता निर्धारण समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

२९. समकक्षता निर्धारण समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार: समकक्षता निर्धारण समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:

(क) स्वदेशी तथा विदेशी विश्वविद्यालय, बोर्ड तथा शैक्षिक संस्थाद्वारा प्रदान गरिएको डिप्लोमा तथा प्रमाणपत्र तह र प्रि-डिप्लोमा तहको प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षाको प्राज्ञिक तहको शैक्षिक प्रमाणपत्रको समकक्षता निर्धारण गरी समकक्षताको प्रमाणपत्र प्रदान गर्ने।

(ख) प्राविधिक तथा व्यवसायीक विधाका डिप्लोमा तथा प्रमाणपत्र तह र प्रि-डिप्लोमा तहको प्रचलित कानून बमोजिम समकक्षता निर्धारणको लागि गर्नु पर्ने अन्य कार्य गर्ने।

३०. समकक्षता निर्धारणको लागि निवेदन दिनुपर्ने: (१) प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षासँग सम्बन्धित स्वदेशी तथा विदेशी विश्वविद्यालय, बोर्ड तथा शैक्षिक निकायद्वारा प्रदान गरिएको प्राविधिक शिक्षाको डिप्लोमा तथा प्रमाणपत्र तह र प्रि-डिप्लोमा तहको शैक्षिक प्रमाणपत्रको समकक्षता निर्धारणका लागि अनुसूची-३ बमोजिमको ढाँचामा निवेदन दिनु पर्नेछ।

(२) उपविनियम (१) बमोजिम निवेदन गर्दा अनुसूची -४ बमोजिमको चेकलिष्ट

बमोजिमका कागजात तथा आवश्यक मापदण्ड पूरा भएको हुनु पर्नेछ।

३१. समकक्षता सम्बन्धी जाँचबुझ गर्नुपर्ने: (१) निवेदकले पेश गरेको निवेदन साथ संलग्न शैक्षिक प्रमाणपत्र तथा पाठ्यक्रम अध्ययन गरी शैक्षिक योग्यता तथा मान्यताको तह सम्बन्धी समकक्षता निर्धारण समितिलाई राय प्रदान गर्न कार्यालयमा एक समकक्षता जाँचबुझ कार्यटोली रहनेछ।

(२) उपविनियम (१) बमोजिम गठन हुने जाँचबुझ कार्यटोलीमा देहाय बमोजिमका व्यक्ति रहनेछन्:-

(क) शाखा प्रमुख, समकक्षता शाखा, कार्यालय संयोजक

(ख) सम्बन्धित विषयका दुई जनासम्म विज्ञ सदस्य

(३) उपविनियम (१) बमोजिमको कार्यटोलीले निवेदकबाट पेश हुन आएका कागजात सम्बन्धित मुलुकको व्यवस्था सहितका विषयको विप्लेषण गरी समकक्षता प्रदान गर्ने, नगर्ने सम्बन्धमा समकक्षता निर्धारण समितिमा राय सुझाव पेश गर्नु पर्नेछ।

३२. समकक्षता निर्धारण: (१) विनियम ३० बमोजिम रित पुगेको निवेदनका सम्बन्धमा आवश्यक जाँचबुझ गरी सामान्यतया निवेदन पेश गरेको तीन महिनाभित्र समकक्षता निर्धारण समितिले सम्बन्धित विश्वविद्यालय, बोर्ड तथा शैक्षिक निकायको प्राज्ञिक तहलाई समकक्षता हुने नहुने निर्धारण गर्नुपर्नेछ।

(२) उपविनियम (१) बमोजिम समकक्षता निर्धारण भएमा अनुसूची-५ बमोजिमको ढाँचामा समकक्षता निर्धारण प्रमाणपत्र प्रदान गर्नुपर्नेछ।

(३) उपविनियम (१) बमोजिम समकक्षता निर्धारणको लागि निवेदकको शैक्षिक प्रमाणपत्र तथा पाठ्यक्रम अध्ययन गर्दा जाँचबुझ कार्यटोलीबाट तल्लो तहमा निर्धारण हुने भनी सिफारिस भइ आएमा र निवेदकले तल्लो तहको समकक्षता लिन चाहेको निवेदन दिएमा त्यस्तो प्रमाणपत्रलाई तल्लो तहको समकक्षता निर्धारण गर्न सकिनेछ।

(४) समकक्षता निर्धारण समितिले एकपटक समकक्षता प्रदान गरिसकेको विश्वविद्यालय, बोर्ड, शैक्षिक संस्थाको कार्यक्रम, कोर्स, समयावधि र प्रवेश शैक्षिक योग्यता समान भएको निवेदनको हकमा निवेदन दर्ता भएको मितिले सात दिनभित्र समकक्षता निर्धारण समितिको निर्णय उल्लेख गरी समकक्षता प्रमाणपत्र प्रदान गर्नेछ।

परिच्छेद- १०

सेवा सुविधा तथा कार्य दिन सम्बन्धी व्यवस्था

३३. बैठक भत्ता, सुविधा तथा कार्य दिन सम्बन्धी व्यवस्था: (१) यस विनियमावलीमा उल्लिखित पाठ्यक्रम निर्धारण समिति, प्राविधिक उपसमिति, विषय उपसमिति, मस्यौदा कार्यटोलीमा रही कार्यालय समयभन्दा बाहिरको समयमा कार्य गर्ने अध्यक्ष, संयोजक, सदस्य र सदस्य-सचिव तथा समकक्षता निर्धारण समिति र समकक्षता निर्धारण समितिद्वारा गठित अन्य कार्यटोली र उपसमितिलाई नेपाल सरकारले निर्धारण गरेको मापदण्ड

बमोजिम परिषद्को स्वीकृत नर्म्स अनुसार बैठक भत्ता उपलब्ध गराउन सकिनेछ।

(२) पाठ्यक्रम निर्धारणको क्रममा कार्यालय समय बाहेक सञ्चालन हुने गोष्ठी तथा कार्यशालामा उपस्थित भई निर्धारित कार्य गरे वापत स्वीकृत नर्म्स अनुसारको भत्ता उपलब्ध गराउन सकिनेछ।

(३) उपसमिति, कार्यदल वा यस्तै अन्य कार्यमा संलग्न हुनेले बैठक भत्ता प्राप्त गर्ने भएमा निर्धारित कार्य सम्पन्न भएपछि त्यस्तो भत्ता प्राप्त गर्न सक्नेछ।

(४) पाठ्यक्रम निर्माण, परिमार्जन र अद्यावधिक सम्बन्धी कार्य प्रक्रियासँग सम्बन्धित राय सुझाव सङ्कलन कार्यशाला, कार्य विश्लेषण कार्यशाला, कार्य मानचित्र प्रमाणीकरण कार्यशाला, पाठ्यक्रम संरचना निर्धारण कार्यशाला र पाठ्यक्रम लेखन अभिमुखीकरण कार्यशालामा सहभागी, विषय विज्ञ, विज्ञ पेशाकर्मी, सहजकर्ता, भाषा सम्पादक, अभिलेखकर्ता, पर्यवेक्षक, संयोजक, पाठ्यक्रम विज्ञ आदिलाई परिषद्को स्वीकृत नर्म्स अनुसार पारिश्रमिक तथा भत्ता उपलब्ध गराइनेछ।

(५) कार्यशाला तथा बैठक भएको दिन नियमानुसार खाना तथा खाजाको व्यवस्था हुनेछ।

(६) पाठ्यक्रम सम्बन्धी कार्यको हकमा समिति र समकक्षता सम्बन्धी कार्यको हकमा समकक्षता निर्धारण समितिले निर्धारण गरे बमोजिम कार्यदिन कायम हुनेछ।

परिच्छेद - ११

विविध

३४. पाठ्यसामग्रीको मूल्य निर्धारण: (१) प्राविधिक तथा व्यवसायिक विधाका प्रमाणपत्र तह वा प्रि डिप्लोमा तहका पाठ्य सामग्रीको मूल्य निर्धारण गर्नुपर्ने अवस्थामा परिषद्ले मूल्य निर्धारण गर्न सक्नेछ।

(२) उपविनियम (१) बमोजिम मूल्य निर्धारण गर्दा समाग्रीको गुणस्तर, पाठ्यपुस्तकमा समावेश भएका विषयवस्तु, उत्पादन तथा ढुवानी लागत र विक्री वापत प्रदान गर्नु पर्ने मुनाफा समेतको विश्लेषण गरी निर्धारण गर्नु पर्नेछ।

३५. शुल्क सम्बन्धी व्यवस्था: कार्यालयमा समकक्षताको लागि पेश हुन आएको निवेदन साथ संलग्न कागजातको छानविनबाट व्यहोरा मनासिव देखिए देहाय बमोजिमको दस्तुर बुझाए पछि मात्र समकक्षताको निवेदन दर्ता गरिनेछ।

(क) नेपालका शैक्षिक संस्थाबाट जारी प्रमाणपत्रको लागि रु. ५००।-

(ख) विदेशी शैक्षिक संस्थाबाट जारी प्रमाणपत्रको लागि रु. २,५००।-

३६. पाठ्यक्रम निर्माण सम्झौता: कार्यालयले दातृ निकाय, परियोजना, विकास साझेदार लगायत अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी निकायसँग सम्झौता गरी पाठ्यक्रम निर्माण, परिमार्जन तथा अद्यावधिक गर्न सक्नेछ। तर नेपाल सरकारसँग सम्झौता नभएका दातृ निकाय वा

विकास साझेदारसंग सम्झौता गर्नुअघि शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयको पूर्व स्वीकृति लिनु पर्नेछ।

३७. प्रचलित कानून बमोजिम हुने: पाठ्यक्रम निर्माण तथा परिमार्जन र समकक्षता निर्धारण सम्बन्धी अन्य व्यवस्था प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ।
३८. कार्यविधि बनाई लागू गर्ने: यस विनियमावली बमोजिम कार्य सम्पादन गर्न कुनै विषयमा कार्यविधि बनाउन पर्ने भए परिषदले त्यस्तो विषयमा कार्यविधि बनाई लागू गर्न सक्नेछ।
तर आर्थिक दायित्वका विषय कार्यविधिमा समावेश भएमा शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयमा सहमतिको लागि पेश गर्नु पर्नेछ।
३९. बाधा अड्काउ फुकाउन सक्ने:- यस विनियमावली बमोजिम कार्य सम्पादन गर्दा कुनै द्विविधा उत्पन्न भएमा पाठ्यक्रम सम्बन्धमा समितिले र समकक्षताका सम्बन्धमा समकक्षता निर्धारण समितिले बाधा अड्काउ फुकाउन सक्नेछ।
४०. खारेजी र बचाउ: (१) प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्, परीक्षा सञ्चालन पाठ्यक्रम तथा स्तर निर्धारण सम्बन्धी विनियमावली, २०४९ खारेज गरिएको छ।
(२) उपविनियम (१) बमोजिम खारेज गरिएको विनियमावलीको विनियम २३, २४, २५, २६, २७, २८, २९, ३०, ३१ र ३२ बमोजिम भए गरेका काम कारवाही यसै विनियमावली बमोजिम भएको मानिनेछ।

अनुसूची - १
(विनियम ८ को उपविनियम (६) सँग सम्बन्धित)
विषय उपसमिति र यसको कार्यक्षेत्र

क्र.स.	विषय उपसमितिहरू	कार्यक्षेत्र
क. इन्जिनियरिङ तर्फ		
१.	सिभिल इन्जिनियरिङ विषय उपसमिति	सिभिल इन्जिनियरिङ विधाका सबै विषयहरू र टनेल इन्जिनियरिङ विधाका सबै विषय
२.	अटोमोवाइल इन्जिनियरिङ विषय उपसमिति	अटोमोवाइल इन्जिनियरिङ विधाका सबै विषय
३.	इलेक्ट्रिकल इन्जिनियरिङ विषय उपसमिति	इलेक्ट्रिकल इन्जिनियरिङ विधाका सबै विषय
४.	जियोमेक्ट्रिकस इन्जिनियरिङ विषय उपसमिति	जियोमेक्ट्रिकस इन्जिनियरिङ विधाका सबै विषय
५.	वायोमेडिकल इन्जिनियरिङ विषय उपसमिति	वायोमेडिकल इन्जिनियरिङ विधाका सबै विषय
६.	इलेक्ट्रोनिक्स इन्जिनियरिङ विषय उपसमिति	इलेक्ट्रोनिक्स इन्जिनियरिङ विधाका सबै विषय
७.	इन्फरमेसन टेक्नोलोजी विषय उपसमिति	इन्फरमेसन टेक्नोलोजी विधाका सबै विषय
८.	कम्प्युटर इन्जिनियरिङ विषयका उपसमिति	कम्प्युटर इन्जिनियरिङ विधाका सबै विषय
९.	मेकानिकल इन्जिनियरिङ विषय उपसमिति	मेकानिकल इन्जिनियरिङ विधाका सबै विषय
१०.	रेफ्रिजिरेसन एण्ड एरकन्डिसन विषय उपसमिति	रेफ्रिजिरेसन एण्ड एरकन्डिसन विधाका सबै विषय
११.	हाइड्रोपावर इन्जिनियरिङ विषय उपसमिति	हाइड्रोपावर इन्जिनियरिङ विधाका सबै विषय
१२.	इलेक्ट्रिकल एण्ड इलेक्ट्रोनिकस इन्जिनियरिङ विषय उपसमिति	इलेक्ट्रिकल एण्ड इलेक्ट्रोनिकस विधाका सबै विषय
१३.	सिभिल एण्ड ब्रिज इन्जिनियरिङ विषय उपसमिति	सिभिल एण्ड ब्रिज इन्जिनियरिङ विधाका सबै विषय
१४.	मेकट्रोनिकस इन्जिनियरिङ विषय उपसमिति	मेकट्रोनिकस इन्जिनियरिङ विधाका सबै विषय
१५.	आर्किटेक्चर इन्जिनियरिङ विषय उपसमिति	आर्किटेक्चर इन्जिनियरिङ विधाका सबै विषय
१६.	कृषि इन्जिनियरिङ विषय उपसमिति	कृषि इन्जिनियरिङ विधाका सबै विषय
१७.	रेलवे इन्जिनियरिङ विषय उपसमिति	रेलवे इन्जिनियरिङ विधाका सबै विषय
१८.	इन्जिनियरिङ तर्फका अन्य विषय	इन्जिनियरिङ विधाका अन्य विषय
ख. स्वास्थ्य तर्फ		
१.	सामान्य चिकित्सा विषय उपसमिति	सामान्य चिकित्सा विधाका सबै विषय
२.	फार्मसी विषय उपसमिति	फार्मसी विधाका सबै विषय
३.	मेडिकल ल्याब टेक्नोलोजी विषय उपसमिति	मेडिकल ल्याब टेक्नोलोजी विधाका सबै विषय
४.	रेडियोग्राफी विषय उपसमिति	रेडियोग्राफी विधाका सबै विषय
५.	डेण्टल विषय उपसमिति	डेण्टल विधाका सबै विषय
६.	अप्याल्मिक विषय उपसमिति	अप्याल्मिक विधाका सबै विषय
७.	आयुर्वेद विषय उपसमिति	आयुर्वेद विधाका सबै विषय
८.	होमियोप्याथी विषय उपसमिति	होमियोप्याथी विधाका सबै विषय
९.	फिजियोथेरापी विषय उपसमिति	फिजियोथेरापी विधाका सबै विषय

क्र.स.	विषय उपसमितिहरू	कार्यक्षेत्र
१०.	अकुपन्चर अकुप्रेसर र मोसिबुस्सन विषय उपसमिति	अकुपन्चर अकुप्रेसर र मोसिबुस्सन विधाका सबै विषय
११.	योग र नेचरोपथी विषय उपसमिति	योग र नेचरोपथी विधाका सबै विषय
१२.	नर्सिङ विषय उपसमिति	नर्सिङ विधाका सबै विषय
१३.	डेण्टल ल्याब टेक्नोलोजी विषय उपसमिति	डेण्टल ल्याब टेक्नोलोजी विधाका सबै विषय
१४.	आम्ची विषय उपसमिति	आम्ची विधाका सबै विषय
१५.	चिकित्सा विधाका अन्य विषयका उपसमिति	चिकित्सा विधाका अन्य विषय
ग. कृषि तथा पशु स्वास्थ्य तर्फ:		
१.	बाली विज्ञान विषय उपसमिति	बाली विज्ञान विधाका सबै विषय
२.	पशु विज्ञान विषय उपसमिति	पशु विज्ञान विधाका सबै विषय
३.	फुड तथा डेरी विषय उपसमिति	फुड तथा डेरी विधाका सबै विषय
४.	मेडिसिनल प्लान्ट विषय उपसमिति	मेडिसिनल प्लान्ट विधाका विषय
५.	कृषि तथा पशु स्वास्थ्य तर्फका अन्य विषय उपसमिति	कृषि तथा पशुस्वास्थ्य तर्फका अन्य विषय
घ. वन विज्ञान तर्फ		
१.	वन विज्ञान विषय उपसमिति	वन विज्ञान विधाका सबै विषय
२.	वन विज्ञान तर्फका अन्य विषय	वन विज्ञान तर्फका अन्य विषय
ङ. हस्पिटालिटी तर्फ		
१.	होटेल व्यवस्थापन तथा कुलिनरी आर्टस विषय उपसमिति	होटेल व्यवस्थापन र कुलिनरी आर्टस विधाका सबै विषय
२.	होटल व्यवस्थापन तथा कुलिनरी आर्टस सम्बन्धी अन्य विषय	अन्य विषय उपसमिति
च. व्यवस्थापन तर्फ		
१.	उद्यमशीलता विषय उपसमिति	उद्यमशीलता विधाका सबै विषयहरू तथा व्यवस्थापन सङ्घायका सबै विषय
२.	उद्यमशीलतासम्बन्धी अन्य विषय	उद्यमशीलता सम्बन्धी अन्य विषय
छ. कला तथा मानविकी तर्फ		
१.	सामाजिक विषय उपसमिति	समाज तथा मानव शास्त्र विधाका सबै विषय
२.	जर्नालिज्म एण्ड मास कम्युनिकेसन विषय उपसमिति	जर्नालिज्म एण्ड मास कम्युनिकेसन विधाका सबै विषय
३.	फेसन ढाँचा विषय उपसमिति	फेसन ढाँचा विधाका सबै विषय
४.	कला तथा मानविकी सम्बन्धी अन्य विषय	कला तथा मानविकी सम्बन्धी अन्य विषय उपसमिति
ज. विविध		
१.	ब्युटी एण्ड कस्मेटोलोजी विषय उपसमिति	ब्युटी एण्ड कस्मेटोलोजी विधाका सबै विषय

नोट:

- प्रत्येक विषय उपसमितिमा उक्त विधामा रहने विधागत विषय साथै कोर (अङ्ग्रेजी कम्युनिकेसन, व्यावहारिक अङ्ग्रेजी, नेपाली कम्युनिकेसन, व्यावहारिक नेपाली लगायत पाठ्यक्रम समितिले कोर विषयको रूपमा निर्धारण गरेको विषयहरू) र प्राज्ञिक (साधारण गणित, व्यावहारिक गणित, भौतिकशास्त्र,

रसायनशास्त्र, वनस्पतिशास्त्र, प्राणीशास्त्र लगायत पाठ्यक्रम समितिले प्राज्ञिक विषयको रूपमा निर्धारण गरेको विषय) समेत समावेश रहनेछन्।

२. यो विनियमावली स्वीकृत भएको बखत कायम रहेका विषय उपसमिति बाहेक भविष्यमा निर्माण हुने पाठ्यक्रम अनुसार थप विषय उपसमिति समेत रहनेछन्।
३. छोटो अवधीको पाठ्यक्रम निर्माण परिमार्जन गर्दा बजारको माग बमोजिम नयाँ पेशाको आधारमा प्राविधिक उपसमिति गठन गरिनेछ।

अनुसूची -२
(विनियम १७ को उपविनियम (२) सँग सम्बन्धित)
ग्रेड निर्धारण सम्बन्धी व्यवस्था

अक्षराङ्क पद्धति बमोजिमको ग्रेड निर्धारण प्रणाली:-

सि.नं.	उपलब्धि प्रतिशत	उपलब्धिस्तर (ग्रेड)	उपलब्धिको व्याख्या	स्तरीकृत अङ्क (Grade Point)
१.	९० र सोभन्दा माथि	ए प्लस (A+)	सर्वोत्तम Outstanding	४.०
२.	८० र सोभन्दा माथि ९० भन्दा कम	ए (A)	अत्युत्तम Excellent	३.६
३.	७० र सोभन्दा माथि ८० भन्दा कम	बी प्लस (B+)	उत्कृष्ट Very Good	३.२
४.	६० र सोभन्दा माथि ७० भन्दा कम	बी (B)	उत्तम Good	२.८
५.	५० र सोभन्दा माथि ६० भन्दा कम	सी प्लस (C+)	सन्तोषजनक Satisfactory	२.४
६.	४० र सोभन्दा माथि ५० भन्दा कम	सी (C)	ग्राह्य Acceptable	२.०
७.	३५ र सोभन्दा माथि ४० भन्दा कम	डी (D)	आधारभुत Basic	१.६
८.	३५ भन्दा कम	एनजी (NG)	अवर्गीकृत Non Graded	०

निर्धारित ग्रेडको व्याख्या

S.No.	Grade	Description	Detailing
1.	A+	Outstanding	Exceptional evidence of understanding and summarizing the subject matter, demonstration of extraordinary performance in problem-solving, creativity critical expression and participation exceptionally independent in learning and organization contents with superior communication skills.
2.	A	Excellent	Strong evidence of understanding and summarizing the subject matter: demonstration of exemplary performance in problem-solving, creativity. Critical expression and participation admirably independent in learning and organizing contents with advanced communication skills.
3.	B+	Very good	Very good evidence of understanding and summarizing the subject matter. Demonstration of higher performance in problem-solving, creativity, critical expression and participation greatly independent in learning and organizing context with sound communication skills.
4.	B	Good	Good evidence of understanding and summarizing the subject matter: demonstration of reasonably good independent performance in problem-solving. Creativity. Critical expression and participation,

S.No.	Grade	Description	Detailing
			very independent in learning and organizing contents with reasonable communication skills.
5.	C+	Satisfactory	Adequate evidence of understanding and summarizing the subject matter: demonstration of reasonably good but not particularly independent performance in problem-solving creativity. Critical expression and participation, reasonably independent in learning and organizing contents with sufficient communication skills.
6.	C	Acceptable	Sufficient evidence of understanding and summarizing the subject matter: demonstration of acceptable performance in problem-solving. Creativity. Critical expression and participation, reasonably in learning and organizing contents with Satisfactory communication skills.
7.	D	Basic	Some evidence of understanding and summarizing the subject matter: demonstration of limited performance in problem-solving creativity. Critical expression and participation, partially independent in learning and organizing contents with basic communication skills.
8.	NG	Non Graded	Negligible evidence of understanding and summarizing the subject matter: seriously deficient performance in problem solving, creativity, critical expression and very minimal participation; needs constant supervision in learning and organizing contents with inadequate communication skills.

अनुसूची -४

(विनियम ३० को उपविनियम (२) सँग सम्बन्धित)

निवेदन चेकलिष्ट

नेपाल बाहेक अन्य मुलुकमा Diploma/Pre-Diploma अध्ययन गरी CTEVT बाट समकक्षता लिन अनिवार्य पेश गर्नु पर्ने कागजात:-

- १। नागरिकता प्रमाणपत्र
- २। SLC/SEE/10th/'O' Level को विद्यालय/शिक्षण संस्थाको Character Certificate
- ३। SLC/SEE/10th/'O' Level को Mark-sheet (**CTEVT ले निर्धारण गरको ग्रेड वा मार्क पुगेको**)
- ४। SLC/SEE/10th/'O' Level को Board को Certificate
- ५। 10th/'O' Level को Equivalence (यदि विदेशबाट 10th/'O' Level उत्तीर्ण गरेको भए)
- ६। Entry Requirement 12th/'A' Level भए सो को Mark-sheet, Transcript र Certificate
- ७। 12th/'A' Level को समकक्षता (यदि विदेशबाट 12th/'A' Level उत्तीर्ण गरेको भए)
- ८। आफूले अध्ययन गरेको Institute को Diploma को Character/Transfer Certificate
- ९। Diploma को प्रत्येक पल्ट परीक्षा दिएको सेमेष्टर/वर्षको Mark-sheet र Transcript
- १०। Board / University को मूल सर्टिफिकेट (Main/Convocation Certificate)
- ११। अध्ययन गरेको कार्यक्रमको Admission र Completion Date को Year र Month खुलेको अध्ययन गरेको शैक्षिक संस्थाको पत्र
- १२। College/Institute लाई Board/University ले दिएको Affiliation पत्रको फोटोकपि
- १३। India बाहेक अन्य देशमा अध्ययन गरेको भए अध्ययन अवधिको Passport र Visa को फोटोकपि
- १४। Diploma in Pharmacy को हकमा Internship गर्न पठाएको शैक्षिक संस्थाको पत्र र कम्तीमा ३ महिना District Level को Hospital मा Internship गरेको संस्थाको पत्र
- १५। Engineering को हकमा Project Work को Approved गरिएको Profile
- १६। Passport Size को फोटो एक प्रति
- १७। Course Duration र Entry Requirement खुलेको Program को Detail Syllabus वा Curriculum

नोट:-

१. Open University र Distance Education को Equivalence नहुने भएकोले निवेदन (फाईल) दर्ता हुने छैन।
२. न्यूनतम प्रवेश योग्यता ग्रेड पुगेका स्वदेशी तथा विदेशी प्रमाणपत्र (उपाधि) लाई मात्र समकक्षता प्रदान गरिनेछ।
३. माथिका क्र.सं. १ देखि १७ सम्म नै क्रम मिलाएर कागजात रेकर्ड फाईलमा फाईलिङ्ग गर्नु पर्नेछ।
४. प्रत्येक कागजातको पछाडि सक्कल बमोजिम फोटोकपि ठीक छ लेखी निवेदकले सही गरेर स्व-प्रमाणित (Self-Attested) गर्नु पर्नेछ।
५. माथिका क्र.सं. १ देखि १७ सम्मका कागजातहरू रुजु गराए पछि मात्र लेखा शाखाबाट तोकिए बमोजिमको रकम तिरेको रसिद।
६. निवेदन दर्ता गर्दा Original Document अनिवार्य पेश गर्नु पर्नेछ।

अनुसूची - ५
(विनियम ३२ को उपविनियम (२) सँग सम्बन्धित)
समकक्षता निर्धारण प्रमाणपत्र ढाँचा
क. विदेशी शिक्षण निकायहरूमा अध्ययन गरेकाको लागि

Council for Technical Education and Vocational Training
Curriculum Development and Equivalence Division

Ref. No.:-

Date:-

Subject:- Equivalency

Mr./Ms. (Name of Applicant)

(Address of Applicant)

This is to certify that the following degree according to the record of Curriculum Development and Equivalence Division, Council for Technical Education and Vocational Training (CTEVT), Sanothimi, Bhaktapur, Nepal, is as follows:

Name of Board/ University/Institution	Entry Requirement for Degree	Degree Obtained & Duration	Recognized Equivalency

Prepared by:
(Name)
(Designation)

Checked by:
(Name)
(Designation)

Approved by:
(Name)
(Designation)

Note:

1. The concerned authority will have to verify the authenticity of the student's testimonials from the concerned university / board / institution.
2. The academic equivalence is given only to the degree of the above mentioned board/university/ institution.
3. If the documents submitted are found to be false, this equivalence certificate will be revoked at any time.

Madhyapur Thimi-17, Sanothimi, Bhaktapur, Nepal, P.O.Box No. 3546, Kathmandu, Te#8630408, 8630789, 8631458,
Fax: 977-1-5639546, Email: curriculum@ctevt.org.np / equivalence@ctevt.org.np

ख. स्वदेशी शिक्षण निकायहरूमा अध्ययन गरेकाको लागि

Council for Technical Education and Vocational Training

Curriculum Development and Equivalence Division

Sanothimi, Bhaktapur, Nepal

Ref. No:

Date:/...../..... A.D.

Subject: To whom it may concern

This equivalent certificate has been issued in reference to the application of (Name of Applicant) that the under-mentioned institute and program has been recognized by CTEVT according to the Council for Technical Education and Vocational Training Act 2045 (1989) with amendment clauses 6 "A".

Name of the Student	Reg. No.	Institute Name and Address	Program	Equivalent Level	Remarks

Signature

Name

Designation

